

Løssalgspris 25 øre

Nr. 22. — 8. årg.

Mandag 21. novbr. 1949

Mens vårt organisasjonsapparat bygges opp.

Vår hovedoppgave er å bringe folk sannheten.

Formannen i Forbundet for Sosial Oppreisning uttaler seg til «8. Mai».

HROAR HOVDEN

Vi har hatt en samtale med formannen i arbeidsutvalget for Forbundet for Sosial Oppreisning, kaptein Hroar Hovden, Kapp på Toten, og det nå stiftede forbund, dets virkeområde og nærmeste arbeidsoppgaver. Under denne samtale stillet vi ham en rekke konkrete spørsmål, som han velvilligst har besvart:

— Hvorledes er meddelelsen om Forbundet mottatt i Deres distrikt?

— Opriktig talt jeg har møtt

mest blide ansikter — også utenom de kretser som er rammet av «rettsoppgjøret», eller Cirkus Juris som det «populært» kalles her.

La meg først nevne at det her i Mjøsdistriktet er et meget stort antall av bygdene fremste menn og beste folk som er rammet — men slett ikke svimeslått — av det såkalte «rettsoppgjør». Allikevel sitter mange NS-folk i disse bygder i dag i bra økonomiske kår og har sin «sosiale posisjon» som før. Den som er økonomisk ovenpå og uavhengig, krever nok også «landssvikstemplett» fjernet, når det ikke er forsinket men man av dem tar ikke dette så altfor høytidelig, for — som dr. juris Gustav Smedal uttrykker det — «når patriotisme blir landssvik, og virkelig landssvik ikke påtales, blir forholdene korruperte.» — Når dertil «rettferdigheten» skjer fyldest etter den seirrike oppskrift som fylkesmann i Opland, Alfred Ihlen, kunn gjorde i sin berømmelige «freds-plakat» av 10. mai 1945: «Alle landssvikere skal få sin strenge og velfortjente straff», så må man jo være temmelig naiv for å innbille seg at virkelige vikne mennesker med hjernevinningene på plass, skal føle seg «straffet» eller «stemplet». Det er bare he v n e n som er «streng

Forts. side 6

De er gode og ha med

Gamle fagforeningsmenn opptas igjen i LO

Den 8. november kunne Arbeiderpartiets Pressekontor meddele følgende:

Den komite som LO oppnevnte for å fremme forslag om framtidig medlemskap for dem som ble ekskludert av kongressen i 1946, har nå avgitt innstilling.

Det heter i innstillingen at de som ble ekskludert av fagkongressen i 1946, på søknad bør kunne bli medlemmer igjen i LO på de vilkår som fagforeningene gjør vedtak om. Vilkåret for opptaking er forsvrig at vedkommende har eller får

arbeid i et yrke som gir ham rett til opptaking i vedkommende fagforening.

De som på denne måten blir medlemmer kan ikke inneha tillitsverv eller lønnet stilling i fagbevegelsen, før tidligst etter første ordinære kongress i LO.

Komiteen sier i sin begrunnelse bl. a. at det er fagbevegelsens syn at alle landssvikere og også de som faglig har opptrådt mer eller mindre klødderverdig, bør føres tilbake til arbeidslivet. Det er også fagbevegelsens syn at de som arbeider in-

Forts. side 8.

Han bygde Notodden.

«En mann som i bokstavelig forstand har bygd Notodden større, direktør Arne Bergsvik i A/S Kunstsilkefabrikken, runder 50-års høyden», skrev den daværende og nåværende redaktør av «Teledølen» i 1942. «Han har forøvrig ikke bare bygd byen større, men gjort den bedre og rummeligere å leve i.» Videre het det at han kom til byen i dens skjebnetime, den var konkurs, det var 700 arbeidsløse, han bygget, etter 4 års motbør, sin Kunstsilkefabrikk, han gjorde byen rik, en bedre ordfører kunne man ikke ha fått.

Foruten på få år å bygge ut Kunstsilkefabrikken fra ingenting, og til et anlegg som beskjeftiget henimot 500 personer i over 9000 kvm arbeidshaller, full av de mest kompliserte maskiner, fikk Bergsvik tid til å være byens ordfører i 4 år, dessuten formann i Norges Tekstilstyres råd, i hvilken egenskap han skaffet 15,000,000 kg råstoffer til den norske tekstilindustri til norsk forbruk.

Dette kunne jo ikke tåles. Ved den tyske kapitulasjon ble han

(Forts. side 8.)

DIREKTØR ARNE BERGSVIK

Nå begynner talle
å t le -

KOMMUNENES LANEGJELD
NEDBETALT MED CA. 40
MILL. KRONER UNDER
OKKUPASJONEN

Statistisk Centralbyrå har utarbeidet en oversikt over den kommunale lanegjeld. I 1940 var den kr. 1172 mill. og i 1945 kr. 730,4 mill. altså en nedbetaling på 441,6 mill. kroner. Dette viser, at det ikke ble styrt så dårlig allikevel under krigen. Selvsagt var det meget, som skulle ha vært gjort både av byggearbeider og vedlikehold, men det forundler ikke det faktum, at der ble tatt godt vare på pengene og at de som kom etter forsåvidt gikk til dekket bord. Men hvor mange ordførere er det ikke som er blitt dømt til hårde fengselsstraffer og inndragning, fordi de i en farlig tid tok på seg det utakknemlige arbeide å styre kommunene? Vi vet da også, at folk rundt om i bygdene nu synes å være kommet til sans og samling igjen og erkjenner at det ble styrt godt.

«Bare 800 landsvikere innesperret i dag.

— Det er nå bare 800 landsvikere igjen i fengsler og fangeleirer, sier justisminister Gunder sen til Arbeiderbladet. En regner med at det ved årsskiftet vil være om lag 600 tilbake, og av disse igjen er vel 400 det vi kaller langtidstanger, d.v.s fanger med straffetid over 8 år.

Det kommer stadig inn søknader om benådning. Statsråden mener at Debuanslaget i nær framtid må nyttes til noe annet.

«Bare 800 landsvikere innesperret i dag, sier A-pressen så sent som ved månedsskiftet oktober-november. Hva dette betyr av sorg og lidelse i mange hjem, er det ingen som vil snakke om.

Ukens kronikk:

Kunsten og vår tid

Kunsten er et uttrykkmiddel for en bestemt åndelig bevegelse, for en bestemt kulturform. Den skal gjengi de menneskelige sjelsbrytninger, skape dem om, lutre og reise dem, alt dette i en mest mulig avklart form. Kunstens egentlige vesen er da heller ikke en ren objektiv virkelighet, men en metafysisk subjektivitet og avklarhet der er hevet både over følelser og forstand. Likefullt har imidlertid kunsten til alle tider vært preget av en iboende menneskelig konsistens.

En skiller gjerne mellom rasjonell, fornuftsbestemt og emosjonell, følelsesbestemt kunst. Kunsten har stadig befunnet seg på vandring, i drift, mellom disse to motsetninger. Kun sjelden har en doktor Faustus med sitt «Verweile doch, du bist so schön» formådd å lede kunsten til ro i den klassiske kunsts edle harmoni.

Det som særpreger den klassiske kunst er dens edelhet, dens vidunderlige ro og harmoni. I tilsynelatende strenge og kjølige former skjules en verden av rikdom, skjønnhet og ren kraft. Fornuftskunsten derimot bygger utelukkende på det rent menneskelige intellekt og glemmer således lite av den fortryllelse en bevist eller ubevist

søker gjennom kunsten. Reaksjonen mot denne kunstform, særlig den tyske romantikk, bygger til gjengjeld helt på de menneskelige følelser, deres rikdom og skjønnhet. Det er derfor at romantikken, fremfor noen annen åndsretning er blitt toleransens og humanismens kunstform.

Det er vanskelig å henføre dagens kunst og kulturliv til noen av de grupper vi har nevnt ovenfor. Det lar seg faktisk heller ikke gjøre, fordi vår verden i dag befinner seg i et åndelig vacuum, ikke i en strøm, men i en bakevje.

Det karakteristiske ved kunsten av i dag er det inntrykk av kaos den gir. I den siste menneskealder har kunstnerne gått fra den ene kunstform til den annen, de har eksperimentert og forkastet. Fremmede kulturer har brakt sterke impulser med seg, en kan bare nevne de japanske tresnittets innflytelse på fransk malerkunst 60 år tilbake, men istedet for å omforme impulsene slik at de kunne oppnå tvangsfritt innen den europeiske kunst, ble de istedet gjenstand for blott og bar etterpining og til syvende og sist oppløsning.

Det er mer enn forunderlig at den europeiske ånd har kunnet forfalle så totalt som den har gjort gjennom de siste menneskealder. Selv om en bare tenker 30 år tilbake griner den voldsomme forskjell en i øynene. (Smilg. Zweig: «Verden av i går.») I dag har vi nemlig lite tilbake av vår europeiske kulturarv. Den verden som var Rembrandts, Bachs og Goethes er ikke lenger vår. Vi er de forheksete, de fortapte, som bare kan finne tilbake til vårt tapte paradys gjennom vår lengsel, våre følelser og vår tanke.

Hovedgrunnen til den europeiske kulturs forfall er vel uten tvil den at det lag i folket som hadde båret denne kultur fram, de - hvis sinn og tanke hadde virket befruktende på generasjoner, de var falt vekk i tiden etter den franske revolusjon. (Falt vekk i den betydning at deres samfunnsmessige betydning var falt bort.) I stedet for det kulturbeviste enkeltmennesket trådte nå en masse fram, for hvilken kulturelt ansvar og forpliktelse var ukjent, en masse som hånte de evige verdier i kunsten fordi den ikke forstod dem, et helt avstumpet ferment i vårt samfunn som avhendet vårt kulturgods for importerte vulgarismer og banaliteter. Det tyvende århundre ble av skjebnen tildelt rollen som massenes århundre, til evig velsignelse for den menneskelige missantropi.

For massen kan bare være simpel, banal og vulgær i alle livets forhold. Fordi dens evner er små, fordi dens streben ikke når lenger enn at den i skrek-

Lønn i suspensjonstiden

Krav om lønn i suspensjonstiden for offentlige tjenestemenn (embets- og tjenestemenn) vil bli reist og prøvd for domstolene i nær framtid. Til denne omfattende og store sak trenger penger. Er du en av disse som ennå ikke har gitt ditt bidrag? Er du klar over at det er nettopp din sak det gjelder? Er kr. 20,00 for stor økonomisk påkjenning, så gi 10 eller 5 kroner. Overlat ikke til dine kolleger alene å bære byrdene, men vis samkjensle!

«8. Mai» vil fortsatt stå til tjeneste med innsamlingen, og den vil sende regnskapsoversikt til alle bidragsydere over nyttår. Til dato er innsamlet 3100,— kroner, men det er for lite! Rettsnemnda ber om 5000,— kroner.

For Rettsnemnda
Nils Vikdal

Kristendommen og folket

var temaet for sokneprest Bastiansens foredrag på det store bispedømmemøte i Drammen i midten av oktober. Kampen står i dag om folkets sjel, sa foredragsholderen, som i parentes bemerket, har vært formann i Kristne arbeidernes forbund i ca. 10 år. Han skulle altså ha betingelser for å kjenne stemningen innen «folket» og vite hva der trenges til dets sosiale og kristne oppdragelse. Som midler til å erobre folket nevnte foredragsholderen en større innsats fra kirkenes side og en større forståelse for det sosiale ansvar. Der må således kunne finnes en kristen løsning på alle samfunnsproblemer, sa han.

Meget riktig. Men hva har kirken gjort og hva akter den å gjøre likeoverfor de tusener av folket som i dag ikke bare står likegyldig men direkte fiendtlig overfor den norske kirke? Hva akter kirken å gjøre i det store samfunnsproblemet med hensyn til de tidligere NS-folk og deres familier som i dag trakasseres og forfølges av det kristne samfunn? Er det så å forstå at kirken endelig vil manne seg opp til å finne en «kristen løsning» også på dette spørsmål?

Hvis så er tilfelle, kan vi kanskje vente at kirken støtter opp om vårt krav om en revisjon av «rettsoppgjøret» på lovlig, rettferdig og kristen basis.

I de offentliggjorte referater fra det store møte hvor hele Tunsberg bispedømme var representert, har vi dessverre ikke funnet noe som tyder på at dette store og vanskelige samfunnsproblemet har vært berørt. Det

slagen triumf over sin politiske makt vil prege alt i sitt bilde er den en dødelig fare for hele vårt kulturliv. Det er feil å tro at et massemenneske kan omformes. Det kan ikke handle anderledes enn det gjør. I dets sinn er ingen vurderingsskala, intet mål for kulturelle og kunstneriske verdier. Det det forstår uten noen vanskelighet, det som gir det en surrogatfølelse for lykke, d.v.s. en ikkeirritasjonsfølelse, det liker det, derover blir det tilfreds. Er det så noe det ikke liker, da irriteres det en smule, en liten stund, så er det glemt. Men er det noe som det forstår kan true dets maktstilling noe som ligger over dets horisont, da er det på krigsstien med alle demokratiets gift-piler i sitt koger. Intet må ha lov til å overskygge det, intet må gjøre massemennskets utrygt usikker på seg selv og sin egen fortrefelighet.

I en slik tid frister den re-

synes dessverre som om kirken enda ikke har fått synene opp for sitt store ansvar og sitt store feilgrep i kampen for å erobre «folket», men følger den linje som ble trukket opp i 1945.

Som et symptom i denne retning kan det muligens tas, at bisp Skard valgte som tekst for sin avslutning av møtet den 66. Davidssalme: «De ord som vår kirke lot lyte den 8. mai 1945 på vår frigjøringsdag.» Bisp er øyensynlig ikke enda klar over, at det er ikke denne lovsang som bunnfaldte seg i folkedyet som et minne fra frigjøringsdagen og som budskap fra kirken.

Tvertom var det kirkefyrstens budskap «Folkedommen over NS» som bar frukt og som mektig bidrog til å skape en atmosfære av hat og forfølgelse stikk i strid med kirkens talemåter om en «kristen løsning på alle samfunnsproblemer».

Og denne «Folkedom» som kirken ved sin primas var med å starte, har øyensynlig funnet sin tekst i en annen Davids-salme, nemlig 109, vers 6 til 13. Jeg skal bare sitere de to siste vers: «Lad ham ikke finne nogen som bevarer miskundhet med ham og lad ingen forbarme seg over hans faderløse. Lad hans fremtid være avskåren, deres navn werde utalettet i den annen slekt.» Før kirken definitivt bryter med denne linje må den ikke vente å erobre folket, i et hvert fall ikke for Kristi Ånd.

Det ville være på tide om kirken endelig søkte å vaske av denne skamplet på sitt skjold og tok aktivt del i vårt arbeid for de forfulgte og undertrykte fulle sosiale rehabilitering. Det vil i tilfelle være et praktisk skritt i retning av å «erobre folket» hvis da den offisielle «kirke» i det hele tatt regner tidligere NS-medlemmer med til folket.

Fortsatt høykonjunktur i jussen.

Pr. 1. juli stod der igjen å behandle ca. 1900 saker i det såkalte landssvikoppgjør. Ennå i dag, 4½ år etterat oppgjøret begynte, går mange og venter på en avgjørelse i en eller annen retning. En del av sakene vil vel bli avgjort ved forelegg og andre henlagt, men det blir allikevel et langt lerret å bleke for rettsapparatets menn, og der er fortsatt høykonjunktur i jussen. Mange av de såkalte profitørsaker står for tur, men tiden går, og de vil ikke være ferdig før en rekke erstatningssaker vil melde seg fra dem, som vil ha regnskap for forvaltningen av deres boer.

Forts. side 6.

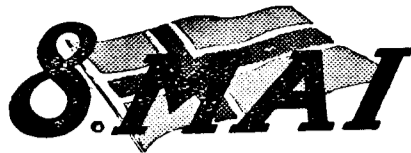
Hysj.

Da meddelelsen om, at Napoleon den store var død på St. Helena nådde til et fransk selskap, utbrøt en tilstedeværende dame: Ah hvilken begivenhet. Talleyrand, som også var tilstede svarte: Det er ingen begivenhet, det er en nyhet. Det er ingen begivenhet, om en Quisling-statsråd blir benådet, men det er dog en nyhet, ja endog en temmelig stor nyhet. Ellers pleier den norske presse å være strålende begjærlig etter nyheter å slå den temmelig stort opp i sine førstesider eller øvrige spalter, men denne nyhet synes de ansesrettet helt å ha forliet med unnatakelse av et eneste blad, som uten overskrift med mager korpus meddelte: «K. S. Irgens er benådet». At dette er den mangeårige øverstkommanderende på og fører av Norges største passasjerskip «Stavangerfjord» Kjeld Stub Irgens, er det vel neppe mange som har skjant, og det er heller ikke tilsiktet, at de skal skjønne det, når denne snare meddelelse ikke er blitt ledsaget av noen kommentar, bl. a. om hvor mange år benådeningen omfatter, og hvor meget av straffen allerede er avsonet.

Vi har her et ganske typisk indicium på, i hvilken utstrekning isfrontens presse for tiden befinner seg på retur. Før skrek den opp og opphisset pøbelen til hat. Etterhånden er den blitt ganske taus, eller defensiv. Nu er dens program: Dødens ro eller glemsel over rettssvikoppgjøret. Derfor er parolen nu Hysj.

Oslo 28/10 1949.

Gustav Heber.

Redaktør og utgiver
NILS VEKDAL
Kristiansund N. Box 41
Telefon 1330

Bladet utkommer 2 ganger i mnd.

Abonnementspris
kr. 3,00 pr. kvartal.

Våre krav.

Forbundet for Sosial Oppreising tar sikte på, når tiden er inne, å fremme krav om både sosial og økonomisk oppreising.

Den sosiale oppreising består først og fremst i gjenervervelsen av de statsborgerlige rettigheter, slettelse av kriminalregistret og gjeninntakelse i ervervslivet på jevn gode betingelser som før okkupasjonen. Den økonomiske oppreising går ut på, at de politisk forfulgte og dømte får tilbake alle de fratatte verdier med lovlig rente og erstatning for det økonomiske tap de har vært påført ved rettsforfølgelsene og den offentlige forvaltning av deres midler.

Dette er naturligvis et langt lerret å bleke, men forbundet vil med loven i hånd underbygge sine krav og det har rikelig materiale å se av. En sak for seg er, at det økonomiske ansvar i slike politiske saker ikke har noe med vesteuropeisk rettsopfatning å gjøre. Et annet er det, at der vil føres bevis for at NS ikke har påført den norske stat tap, tvertimot. Riktignok ble der i de hektiske dager etter den tyske okkupasjons opphør laget i finansdepartementet en anonym oppstilling av formodede tap på vel 281 mill. kroner, men den er det vel ingen som lenger våger å påberope seg. De rettsaker, som har vært ført mot de ansvarlige NS-politikere, peker i motsatt retning, og forholdet vil bli gjenstand for nærmere granskning av upartiske menn. — Vi minner i denne forbindelse om sjefdirektør Ryggs uttalelse i Kringkastingen så tidlig som 15. mai 1945: «Heldigvis ble man reddet for mange inngrep, fordi tyskerne og NS stod mot hverandre».

Tid om annen har dagspressen kunnet fortelle om summen av innbetalte inndragninger og bøter og gir nærmest inntrykk av, at staten skal komme forretningsmessig bra fra dette oppgjøret. Det er å kaste folk blå i synene. Hittil er det vel pint ut av NS-folkene ca. 160 mill. kroner, men det er nok ikke 20. parten av hva det politiske hevnoppgjør har kostet landet. Og hertil kommer at grunnlaget for erstatningsplikten etter hvert svikter i folks omdømme, slik at det nok vil være best, at våre myndigheter befletter seg på å forvalte de innkomne erstatningsbeløp med den største varsomhet. Vi vil i denne forbindelse ikke unnlate å peke på for-

Fengselsdir. Margarethe Parm trukket seg tilbake fra Bredtveit

I et avskjedsintervju med Aftenposten kommer hun med nedsettende og ansvarsløs kritikk mot de politiske fanger

Følgen brev er sendt fengselsdirektør Margarethe Parm.

Med den dybeste indignasjon har jeg lest Deres nedsettende og ansvarsløse karakteristikk av våre hjem i Aftemp. for 31. okt. «En fange skal ikke spørres», sier Hamsun i sin nye bok, — «nei ikke for noe». Det er så sant som det er sagt. Og dog hadde jeg ikke ventet dette fra Deres side, frk. Parm.

Det er i sannhet noen merkelige iakttagelser De mener å ha gjort: at vi politiske fanger kom fra «oppreve og mindreverdige hjem, og derfor gled ut», som De uttrykker det.

Jeg gjorde noen ganske andre iakttagelser under mitt 15 måneders opphold på Bredtveit. Men jeg var jo bare fange, så slike iakttagelser er vel lite verd. — Jeg ser for meg en lang, lang rekke av intelligente, dannede og høyverdige kvinner, fra gode, kultiverte hjem —, kvinner som så visst ikke var «glidd ut», men tvert i mot i danneelse og moral stod atskillige grader over de fleste av de som var satt til å vokte dem. Ja, så forskjellig kan iakttagelsesvevnen være.

Deres forgjenger uttalte en gang offentlig noe slikt som: «Hadde vi hatt bedre åndssvekkende forsorg i Norge, ville vi hatt flere NS-medl.». Hamsun er gjort til en mann med «varig svekkede åndsevner». Synes De egentlig at

valtningen og bestyrelsen av beslaglagte boer, som etter hvert kommer mer og mer i søkelyset. I hundrevis av tilfeller vil der her bli reist erstatningskrav, dels for misligheter og dels for uforstand og overgrep. Det blir en lite lystelig historie for dem som har ansvaret. Vi vil også gejnge et avsnitt av dr. juris Gustav Smedals bok «Patriotisme og Landssvik» s. 191: «Da NS etter all sannsynlighet ikke har påført den norske stat tap, må staten bare av den grunn være forberedt på å levere tilbake de inndrevne penger. Hertil kommer så at det juridiske grunnlag for det solidariske økonomiske ansvar er fullstendig sviktende. Hele planen om å ødelegge NS-medlemmene ved store erstatningsansvar kan karakteriseres som det rene galmannsverk, hittil på i en tid da fornuftige motforestillinger ikke gjorde seg gjeldende».

Som våre lesere vil få se står Forbundet for Sosial Oppreising foran veldige oppgaver. — Det koster imidlertid penger å få rett, og derfor må alle de, som er rammet av rettsoppgjøret i egen interesse slutte opp om arbeidet og ta sin del av krigsarbeidkostningene. Dette er en plikt — men det er også en rett, for

alike «iakttagelser» er egnet til å øke respekten for dem som stiller med det såkalte rettsoppgjør? Jeg hadde ventet at De frk Parm nå 4½ år etter «frigjøring», hadde forstått så pass at de politiske fanger som satt på Bredtveit ikke er landssvikere, men idealister. De har ikke «glidd ut», men de har tvert imot ofret ikke så lite for å følge sin samvittighet og gjøre det de mente var best for land og folk i en vanskelig tid. At vi etterpå ble gjort til syndebukker for å dekke over svikt i de styrendes rekker, er tragisk nok for oss selv og våre hjem, om vi ikke også skal få kastet i nesen at disse våre

Paroler.

I okkupasjonstiden kom der fra helt uansvarlig hold de mest latterlige paroler. De fleste av disse gikk ut på å erte tyskerne og N. S. Som regel gikk de ut på å foranstalte demonstrasjoner over jorden og forledet derfor folk til over jorden å bekjenne kulør, hvorved okkupasjonsmakten gratis fikk rede på hvem den hadde mot seg, og som den derved fortrinnsvis kunne mistenke for å delta i den underjordiske motstand, og som den derfor også fortrinnsvis satte på Grini. Der hadde de meget vanskelig for å overbevise okkupasjonsmakten om sin uskyldighet, når denne kunne føre bevis for at de hadde deltatt i demonstrasjoner over jorden. Derfor ble de som regel også sittende der, inntil deres forhold var blitt nærmere oppklart, det ville som regel praktisk talt si helt til frigjøringen. Slike demonstrasjoner er smått stell av små menn med små midler, og er i og for seg til skade for motstandsbevegelsen i sin helhet, og kun til fordel for okkupasjonsmakten, som derigjennom fikk en upåregnet bistand i sin kamp mot motstandsbevegelsen. De som var opphavsmenn til slike paroler var som regel uklare hoder og fusentaster som så rødt hver gang de øynet mulighetene for en demonstrasjon over jorden, uten å gjøre klart rede for seg om denne ville være til fordel for motstandsbevegelsen i sin helhet. Selv hokt de seg klokkelig tilbake, men hadde ingen betenkeligheter ved å kommandere sine medmennsker opp til motstand over jorden eller ved den risiko disse der ved utsatte seg for. Kommer vi en gang senere i en liknende situasjon, er det nødvendig at det står klart for alle og enhver, at åpen motstand over jorden av ubevæpnede folk mot en vepnet motstand er en tåpelighet som kun kan være til gagn for fienden og til skade for eget forsvar.

Oslo, 7. juli 1949

Gustav Heber.

hjem har «manglet trygghet og varme».

«Bak dem alle skimter jeg det opprevne hjem». Du verden hvor godt denne overskriften passer i dag. Ja Gud bedre, den norske hats- og hevnmentalitet har formådd å rive opp tusenvis av norske hjem, etter 8. mai 1945, — hjem som før den tid var særdeles gode. Kastet ut av sine leiligheter, — fratatt sitt arbeide (dette gjelder særlig de intellektuelle) og således berøvet gjænsen til å skape noenlunde levedyktige vilkår for seg og sine, — det er den skjebne myndighetene har beredt tusener av landets borgere. — Og når vi tenker på alle de uskyldige barn som må lide under disse forhold, blir synden og skylden så stor hos dem som har ansvaret, at den neppe kan tilgis. De, frk. Parm, får ta Deres del av dette ansvar. De har latt Dem bruke som leder av en anstalt, hvor forholdene var meget verre enn i tilsvarende mannlige konsentrasjonsleirer. De får også ta ansvaret for de menneskevrak som er kommet ut fra Bredtveit, nevøse, nedbrutte kvinner, som trenger år for å bli seg selv igjen, om de noensinne blir det — Fordi De med Deres kristelige innstilling, lot Dem bruke til dette ble almenheten lullet i søvn, i den tro at alt var såre godt der i gården. Ja, Bredtveit fikk simpelthen et ekstra kristelig stempel på seg. Jeg tror den dagen vil komme da De, frk. Parm, vil skamme Dem over å ha sittet som fengselsdirektør på Bredtveit. Vi som har vært politiske fanger der, har den beste samvittighet og kan gå med oppreist hode. Jeg har ventet noen dager med å skrive dette, for å se om De vilde korrigere Deres uttalelse, ta en reservasjon for de politiske fangers vedkommende. Da så ennå ikke er skjedd, går jeg ut fra at artikkelen er i samsvar med Deres mening. Tør vi nu vente en korrigerende? Vi kommer nemlig ikke til orde i dagspressen f. t. Dertil er den for ensrettet og redd for sannheten.

Halden, den 5. november 1949.

Klara Andersen

I en av de såkalte «landssvikleirer» var der ansatt en betjent til å lede jordbruksarbeidet. Vedkommende var imidlertid lite bevandret på faglitteratur såvel som skjønnlitteratur. Så var det en dag et en fange, som var litt av en skøyer, spurte betjenten om han kunne skaffe en bok i jordbrukslære. «Jo», sa betjenten, «bare oppgi hvilken bok Du vil ha». «Jeg må ha den ypperlige boken «Markens Grøde», sa fangen. «Ja, den skal Du få», led svaret. Hvorvidt fengselsbetjenten skaffet boken vil vi om ikke.

«Asbjørn»

EN ANKLAGE.

Av Øyvor Hansson.

Følgende forsvarstale ble holdt i Oslo byrett 29. september 1949:

Jeg skal ikke holde noen timelang forsvarstale. Det ville være ganske nytteløst, og virke latterlig etter den grenseløse forsjofting som jeg ble gjort til gjenstand for — ikke minst etter at jeg ble satt i forvaring innenfor murene, så jeg ingen sjanse hadde til å kunne forsvare meg mere. På grunnlag av løse rykter og ond-sinnet sladder ble jeg på forhånd dømt for de simpleste handlinger noe menneske kan begå. Selv bak fengsel-murene fulgte ryktesmedene meg, og en dag ble jeg av en av mine fange-voktere slynget disse rykter rett i ansiktet. Dette var på Bredtveit, og det gjentok seg også på Åkebergveien hvor de alltid lå og ulmet gjennom hånlige hentydninger og giftige nåle-sjikk. Kjærlighetsbudet: «Gjør mot andre hva du vil at andre skal gjøre mot deg» — og «Du skal ikke si falsk vitnesbyrd imot din neste», ble for-kastet som utjenlig i denne tiden. — Forholdet er forøvrigt det samme idag — — —

Det er derfor med tilfretshet jeg har kunnet konstatere at aktor, og da selvfølgelig av mangel på bevis, har måttet ta det eneste riktige standpunkt å ignorere alle disse ond-sinnede forsøk som har vært gjort på å få angiverstemplet preget på min person. Disse rykter har jo — hvilket er symptomatisk for tiden vi lever i — tildels vært fabrikkert av enkelte innen min egen nærmeste krets. (Konfr. også den meg helt ukjente general Riiser-Larsens uvederheftige ryktemakeri i London radio under okkupasjonen).

Jeg er dertil i likhet med så mange av mine kjæreste venner og meningsfeller — mennesker som jeg alltid har måttet høyakte og beundre p. g. a. deres uselviske oppofrelse og trofasthet i alle livets forhold, selv de vanskeligste — ja selv når de har måttet gå i døden for sin tro — anklaget for den nedrigste av alle forbrytelser, forrederi overfor Norge og overfor landsmenn — fedrelandsfrodere! Bare tanken er for meg absurd, men jeg kommer jo ikke forbi den av den grunn — saken, — la oss kalle den ved sitt rette navn: en makaber lek med de helligste følelser som bor i ett menneskehjerte. Er jeg en landssviker, da er det etter min mening bare en straff for denne forbrytelse, og da især for meg! Jeg vil minne om at jeg er mor til fem sønner, — Norge er også mine sønners fedreland. Klarere kan jeg ikke få uttrykk hvor lavt et slikt forrederi av meg — og da først og fremst som mor — ville være.

Nå er jo imidlertid sannheten den, — og den er ikke til å komme forbi at jeg som Nasjonal Samlings mange-årige medlem var med på av all min evne og med alle de krefter jeg hadde dengang, å hjelpe mine landsmenn, for at verdenskrigens skadevirkninger som også Norge fikk føle i ganske stor grad — skulle bli de minst mulige. Og først og fremst gikk da dette arbeid ut på å være behjelpelig med å hindre at Norge ble tysk protektorat. Intet ville vært verre for mine landsmenn enn om dette var skjedd! Og om dette punkt var det i okkupasjonstidens første år in-

gen tvil tilstede, — om dette var dengang hele det norske folk rørende enige.

Jeg er av den mening at medlem-skapet i Nasjonal Samling, som aldri før var straffbart, heller ikke kunne være det under verdenskrigens år. — For bare å nevne et par ting i denne forbindelse vil jeg tillate meg å hen-vise til Høyesterettsdom av 25/10 40, og til at Stortingets presidentskap og partigruppene var villige til å inn-rømme NS tre plasser i det planlagte Riksråd.

For meg personlig var Nasjonal Samlings bevegelse med vårt ideelle program inkarnasjonen av alt hva der var godt og vakkert for et men-neskesamfunn, — av alt hva der tjen-te til vårt fedrelands trivsel og lyk-ke. Jeg gjorde Bjørnsøns ord til mine: «Politikk skal være et uttrykk for den høyeste menneskekjærlighet». Det falt meg aldri med den minste tanke inn, at NS-bevegelsen som av Norges an-svarlige myndigheter var blitt legalis-ert som fullverdig og lovlig — noen-sinne kunne bli å anse som lands-skadelig, enn si da som straffbar. For meg ville dette være en absurd tan-ke. En ganske annen sak var det at jeg som NS-forkjemper ble gjort til gjenstand for den mest hatefulle for-følgelse fra politiske motstanderes side helt fra begynnelsen av, og da først og fremst fra kommunistenes, som NS fra første stund av kom-promisløst bekjempet. Jeg er således strebt etter livet både før, under og etter krigen. Det må vel beteg-nes som fornuftsstridig å mene, at f. eks. jeg — i min situasjon (Kfr. hva jeg sier ovenfor), den 9. april 1940 plutselig skulle forstå, at alt hva jeg hadde kjempet for nå var blitt straffbart! Hvis jeg hadde forstått dette da ville jo intet videre bevis være nødvendig for å konstatere, at jeg i tiden før den tyske invasjon hadde forrådt mitt land! Er det noen som tør fremkaste en slik anklage?

Det var jo alltid slik i Norge — og er det vel fremdeles idag — at partiene lå i stor strid innbyrdes, til skade for folket. Hvis dette kan kalles landsgagnlig politikk, da må det være min forstand, som på dette punkt er unormal. Og dette må da sees som bakgrunn for at jeg, for å tjene mitt lands interesser, gikk inn for en ny politisk linje, for det nor-ske folks samling på kristen grunn.

En stor feiloppfatning er det også å kalle meg for nazist, — jeg er ikke nazist, har ikke vært det noengang og blir det heller aldri. Jeg har aldri gått inn for diktatur, men for fag-styret på folkestyrets grunn. Selv Vidkun Quisling, som var Nasjonal Samlings skaper og organisator, kun-ne avsettes av NS landsråd med 2/3 flertall.

Etter Arbeiderpartiets store kurs-ending etter okkupasjonen ble der satt opp et samarbeidsprogram for samtlige politiske partier i Norge. — Dette program er i hovedsaken det samme som Nasjonal Samling. Jeg vil da spørre: Kan jeg dømmes for å ha arbeidet etter dette program? Og m. h. t. spørsmålet nazist — ikke nazist: Kan jeg etter norsk rett på-dømmes en politisk oppfatning, som jeg aldri har hatt og aldri vil komme til å få?

Med saks gjennom dagspressen

EN JOURNALIST

ved navn Storm har skrevet en pussig artikkel i Dagbladet om Tysklandsbrigaden og Ola-guttene. Herr Storm forteller at Olaguttene blir helt opphukt og nazifisert av de lure og skumle tyskerne. Og han forteller at de etterhvert kommer til å hate en-gelskmennene like så inderlig som de får tilovers for tyskerne.

DAGBLADET

har den 24. september en artikkel om Kriminalmuseet i Oslo. Museets skaper Redvald Larsen viser fram bilder, fingeravtrykk og uniformsef-fekter som har tilhørt NS-ministrene, unntatt en, forteller herr Larsen. Men denne ene vil Larsen ikke ha der. — Hvilken myndighet har Red-vald Larsen til å skifte sol og vind, når det gjelder hvem av ministrene som skal skånes for å bli uthengt i jassingenes «glåmskap»?

HEIMEFRONTORGANET

Verdens Gang måtte i en leder 10. september ta avstand fra A-partiets forfølgelse av stortingsmann Magnus Johansen, fordi denne ikke ville stå i retten og «ikke huske noe» lik vis-se andre langt mer framstående Ap-folk.

GENERALSEKRETÆR RØRHOLT

i Røde Kors uttalte forleden i ra-dioen: «Når vi husker hvor flinke vi var under okkupasjonen til å skaffe oss ekstra rasjoneringsmerker.» — Ja så — en ny form for patriotiske

Jeg er blitt berøvet meget i disse 4½ lange år som er gått, før jeg ble stillet for mine dommere, — fri-het, helbred, hjem, stilling. Overalt hvor jeg ferdes i denne tid møtes jeg av lidelser i enhver form, påført medmennesker av medmen-neker. De mer eller mindre ødelagte hjem jeg kommer i bærer alle mer eller mindre den store tragedies preg, — svært mange har — i likhet med meg selv, intet hjem mere. Jeg ser kjære venner langsomt pines tildede, — en av dem, en av Norges mest for-tjente menn, har nettopp, ribbet for alt i denne verden, stridt sin siste strid, en annen sleper seg ennå frem-over mot sitt Golgata. M. h. t. meg selv, så ble jeg på den mest unen-neskelige måte gjort til invalid på Åkebergvn. krets fengsel for kvinner, hvor jeg tilbragte mer enn ett år i en enecelle. Noe slikt som en syke-celle eller en sykesteng, enn si da de mest elementære ting som hører til i sykepleien, fantes ikke der. Jeg har som pasient i Åkebergveiens fengsel vært utsatt for utenkelige ting, og jeg kan nevne at det ikke engang ble meg tillatt å være tilstede ved min egen gamle mors begravelse! Et par dager før jeg som et hjelpeløst vrak ble båret ut av fengslet, kom feng-selslegen — dr. Augusta Rasmussen inn i min celle, ukallt. Det passet henne alltid best å komme slik, iste-den for å komme når jeg bad henne om det, fordi jeg trengte hennes hjelp. Hun ble denne gang stående bare ett øyeblikk ved min sengeskuff, og mens hennes kalde øyne gle over all min elendighet, sa hun på sin kyniske måte: «Ja, fru Hansson, vi ser hverandre ikke igjen før på Bredtveit nå da!» Det var alt,

betegjæringer ved siden av alle de andre. Men det var dessverre ikke alle som hadde så intime forbindelser i Forsyningsnemnden som herr Rør-holt!

DAGBLADET

hadde den 9. september 1949 et re-ferat fra den tyske sosialdemokrat Schumachers tale om demonteringen, som S. fordømte. Bladet forteller, at mengden ropet: — Heng dem! — og de som skulle henges var de tyskere som gjorde arbeidet for okkupasjons-makten med å demontere tyske be-drifter. — Dagbladet er rystet over de fele nazi-tyskerne, som vil henge de folk som hjelper fienden med å øde-legge landet. Det er jo i stilen med bladets holdning her i landet, hvor tyskarbeidere og profitører har kun-net glede seg over Dagbladets be-våkenhet, mens NS-folk sam forsøkte å redde norske verdier er blitt for-fulgt med utsekt Dagblad-villskap!

ADRESSEAVISEN

meldte den 9. september 1949 at en lastebilsjåfør, som kjørte sand til et tysk festningsanlegg, var idømt 1000 kroner i mulkt og 5000 kroner i inn-dragning. — Det sto ikke noe om at han var medlem av NS, men det står seg selv siden «de gode nordmenn» som bygget festningene for tyskerne har sluppet straff.

DAGBLADET

gjør i en notis den 2. september over at Norsk Operaorbunds formann M. Berckenhof møtte opp på flyplas-sen med blomster til fru Kirsten Flagstad og over at Norsk Tone-kunstneres Somfund utnevnte fruena til æresmedlem. — Det var jo et slag i ansiktet på hetsorganet, som nå i 4 år har forsøkt å ødelegge fru Flag-stads navn ikke bare her i landet, men også i utlandet — uten at det altså har nyttet.

Husk

at ved en annonse i «8. MAI» rekker De ut over hele landet.

Averter derfor når De har noe å selge, når De søker arbeide eller når De selv ønsker arbeidere eller funksjonærer.

Annonseprisen er 1,50 kroner pr. korpuslinje.

Dermed gikk hun og celledøren luk- ket seg etter henne — —

Jeg er fullt oppmerksom på at mine herrer Dommere ikke kan være kjent med de forhold jeg her ruller opp, og jeg ber om tilgivelse for at det er jeg — en anklaget, — som selv utslynger at «J'accuse», men jeg ser ingen annen utveg. Jeg gjør det ut fra det store ansvar jeg har som kristent menneske overfor syke med-mennesker og venner, som fremdeles idag ligger hjeleløse bak fengsels-murene. Det må ikke skje at flere nå går tilgrunne derinne!

Jeg takker også ydmykt Gud som gir meg kraft til — som en sluttappell — å sitere fra min Bibel, 2. Mosebok, følgende skriftsted:

«Ve den svrighet, som av mecano-sketrykt, skremt av mengdens skrik, ikke våger å øve rettferdig-het.»

LITT LIVSHISTORIE OG MERE

Av Erling Bjørnson

De ensomme stunder gir ofte så mange tanker. Og som jeg sitter her og tenker på Norge, slik som det har artet seg etter frigjøringen, kan jeg ikke nekte for, at bildet blir et trist skue.

Dette lille Norge, som stod som et stort forbilde for hele verdens kulturliv. Vår diktning ble lest og beundret, skapt som den var av landets moral og rettetferdighetssans, som et ekko fra klar, ren luft i blomsterduft, i storm fra høye fjell. Å nevne ett av de store navn, var som å åpne en billedbok av Norges skjønnhet og høye moralske nivå.

Dette lille land fant i musikkens toner gjenklang av skjønnhet i et tonekvad av ynde og sterk natur. Dette lille faste land der nord, hadde sønner som var de første hvite på amerikansk jord. Og dette lille land hadde de første som nådde de uberørte poler. Det var glans over Norge. Og vi som ble oppdratt under vingeslaget av denne storhet, ser kanskje dypere ned i dagens moralske forfall — og årsakene til det. Som det gir vemod — og dype sorgens tanke i sinnet — ikke minst i de ensomme stunder.

Den bluferdighet i liv og lære, som hadde rot i oppdragelse og tidens ånd, skapte foregangs-

menn, som ville snu seg i sine grave om de så Norge igjen i dag.

Her, hvor politisk terror finner sin største støtte, der man skulle vente det største angrep! Reaksjonen mot urett og terror av anderledes tenkende, var det fortidens kunstnere slo ned på. I dag står de i vaktparade under maktidiktaturets gunst.

Hele det moralske nivå er sunket, ikke minst i det politiske liv. Intet viser dette bedre enn Oksvik i Odelstinget, der han fremmet et forslag med sin dobbeltstemme, skjønt han visste at folkets majoritet var i mot. Et forslag som isteden for å bedre urettferdigheten — gjorde den enda større! Regnestykket var riktig nok, partiet fikk visstnok 16 flere parlamentariske nikke-dukker inn i tinget! Hvor vidt dette er en fordel får tiden vise.

Men for meg har også velgerfolket tatt skade på sin sjel, som atter kan velge inn i det norske Storting — en mann som har brutt de mest elementære lover for politisk velanstendighet!

Stort bedre står det heller ikke til nede i Biskopgården i Oslo. Sjelden har velganstedigheten lidt et større nederlag. Ikke alene skulle dette store statsembete stå over enhver kritikk, som også prelaten skulle ta sin kraft fra Kirkens høyeste bud — å være mot andre, slik en vil at andre skal være mot seg selv. — Har den det? Nepe. Men kirkens præsis er kanskje mere å tilgi enn brøden er stor? Hele kirkens ånd og taushet — der den skulle handle og mildne — bærer skylden — slik som kirken til alle tider har fulgt makthavernes bud. En gang brente den levende sine ofre, i dag er dødens metode

noe mildere, men ellers synes meg — ånden og tausheten å være den samme! Og prelatene mottar makthavernes nåde i St. Olavs bilde!

Glemt er evangeliets evige lære — om å hjelpe de forfulgte.

Jeg skrev i en tidligere artikkel om skjebnens store kraft, hvor den kunne stanse de veie vi selv mente var de beste, og som senere viste seg, å tape i verdi mot den vei skjebnen bød.

Mon tro om ikke et slikt skjebnevarsel har banket på døren til mange av de som er skyldig i tidens hat og de lukkede fengselsporter? Skal Nemesis først nå fram når de øyner jernhelen, som blir den siste mellom liv og død?

Det fortelles med den største pålitelighet, at en av de mest skyldige en dag innfant seg selv bak de stengte dører. Han søkte de offer han selv hadde dømt etter de falske lover — som de lover trygt kan betegnes, som er lavet mot Grunnloven og det almene folks moralske karakter. Han ba om tilgivelse! Enkelte svarte ja —, men stå offentlig fram og erkjenn din brøde, sa de til ham — men, nei! Andre snudde ryggen til — en enkelt spyttet ham i ansiktet: De dømt meg, jeg som har fulgt samvittighetens røst, fulgt kjærlighetens evangelium til kristen tro og fedreland. Meg dømt De vekk fra ære og evne til å gi mitt hjem den faderkjærlighet og de plikter forsynet har gitt meg! Vik fra meg —! Slik lød den samtale jeg hørte her en dag av en av de mange kjære som søker meg fra meg.

Men de som dømmer holder fremdeles fast i nøkkel! De leser ikke det som ansvarlige — kyn-dige rettslærde skriver« De gidder ikke! Vær mot andre som mot deg selv — er intet bud for dem. De føler ikke nøden og uretten, men snur seg med et kynisk smil — vekk fra de lidende. Disse som bare mente å tjene sitt land bedre på norsk grunn — enn de som flyktet i faren time. Og selv om uretten er stor — og våre lidelser er store, bytter vi hverken navn eller skjebne med de som dømt oss.

Vi har ingen angst for fremtidens domstol. Heller ikke for livets siste dørterskel, men vi eier heller ikke hat i våre hjerter — har ikke gjort noe ondt. Men hvert sinn er fylt av den største forakt mot de som «dømt».

Erling Bjørnson

«8. Mai»

Postgiro:
Kontonr. 818 27

forredersk forhold har vært ubere-

rettiget. Lassen er villig til å anbefale at Koch får en billighetserstatning av det offentlige.

Koch frafaller krav på mortifikasjon, erstatning og oppreisning.»

Forlik i injurienesaken - politibetjent Koch - mot «landssvikaktor» Lassen

Kochs prosessfullmektig reiste spørsmålet:

Hvem satte o. r. sakfører Lassen på politimesterkrakken i Molde natten til 9. mai 1945

Injurienesaken som politibetjent Haldor Koch, Molde, hadde anlagt mot den for en tid siden meget aktive «landssvik-advokat» Odd Lassen, Molde, var oppe til behandling ved Romsdals herredsrett lørdag 12. november.

Lassen hadde fått fri sakførsel og han møtte med o.r.sakfører Wold, Molde, som prosessfullmektig.

Politibetjent Koch hadde etter megen møyne fått o.r.sakfører Andahl som prosessfullmektig.

Retten ble ledet av sorenskriver Leiht, Molde.

Allerede fra første stund fikk en inntrykk av at det ble satt meget inn på å få et forlik i saken. Og det vitneprov som statsadvokat Refsum kom med, og før partene hadde hatt ordet, ga en inntrykk av var den første opp-takt til en forliksaksjon.

Statsadvokatens omtale av hr. Koch var meget rosende, og en fikk forståelsen av Lassens handling ved å avskjedige Koch fra hans stilling i politiet i maidagene 1945, på ingen måte var en embetsmessig nødvendighet — som Lassen gjentagne ganger hadde hevdet.

Etter statsadvokat Refsums forklaring fikk o.r.sakfører Andahl ordet. Han sluttet sitt innlegg med å si:

«Koch har også reist det spørsmål om Lassen var lovlig utnevnt som politimester.

Jeg kjenner ikke til hvor Lassen har fått sitt oppdrag fra, men Koch vil reise det spørsmål — at Lassen ikke er utnevnt i statsråd.»

Hverken Lassen eller hans prosessfullmektig kom inn på dette spørsmål, derimot ble aktiviteten om å få istand et forlik atskillig større.

Retten ble hevet, og partene fikk høve til å diskutere saken i noe friere former. Og etter noen timers forhandlinger ble følgende forlik underskrevet av partene:

«O.r.sakfører Lassen anfører at han mener at han har handlet korrekt og pliktmessig såvel ved suspensjonen av Koch i mai 1945, etter de da gjeldende bestemmelser, og på grunn av de opplysninger som på det tidspunkt forelå med hensyn til Kochs holdning i okkupasjonstiden — samt i sin senere embetsmessige befatning med Kochs sak.

Koch har anført at det fra hans side var utslag av en bevisst taktikk i hans arbeide ut fra nasjonal sinnelag, at han delvis optrådte på en måte som kunne gjøre stillingen uklar, med hensyn til hans sinnelag. Idet Lassen godtar denne Kochs forklaring som også støttes av de opplysninger som er kommet fram under granskingsaken mot Koch, gjentar Lassen beklagelsen av at forholdene gjorde det nødvendig å fjerne Koch fra politiet, idet det på det tidspunkt var av avgjørende betydning at politiet nøt full tillit i alle lag av befolkningen.

Etterforskningen i granskings-saken har brakt for dagen, at mistanken mot Koch for medlemskap i NS, eller annet lands-

En verdifull bok.

Bjørn Vardaas:

«Hvorfor ble det ikke Riksrett?»

Bjørn Vardaas presenterer her i lett forståelig, folkelig språk de omstendigheter som etter norsk lov skulle ha medført riksrett over regjeringen Nygaardsvold, Pål Berg, en del høyesterettsdommere o. fl. Forfatteren påviser hvordan dagens politikere i den grad føler seg solidarisk med synderne fra 1940, at de unnlot å reise tiltale for Riksretten. Det er ikke hyggelig å erfare at de samme politikere som satte i gang det mest nådeløse «rettsoppgjør», sluker det mest opplagte landsforræderi hos sine egne. Det er nemlig intet mindre enn dette Vardaas i denne bok påviser og dokumenterer.

Fra mange kilder, hvitbøker, rapporter og kommisjonsinnstillinger har han maysommelig gravet fram ting til belysning av folk og forhold, før, under og etter okkupasjonen.

Siste del av boken er viet professor Andenæs i anledning hans angrep på major Langeland. Her stilles professor Andenæs overfor mange autorative uttalelser av norske og utenlandske jurister. Selv Paal Berg og professor Castberg har uttalt seg i strid med den unge professors selvsikre vranglære.

Dette er fjerde boken av Bjørn Vardaas. Den er på høyde med de beste av hans foregående. Denne siste boken burde bli spredt i tusentall landet over, så det brede lag av folket fikk vite hva som er foregått — og hva som foregår. Den er så saklig, påstandene så ugjendrivelig dokumentert, at alle må erkjenne sannheten. Dertil kommer at den er lettlest og uhyre interessant.

Boken koster kr. 3.50 + porto, og kan bestilles for omgående levering fra «8. Mai», Kristiansund N.

Vårt organisasjonsapparat —

(Forts. fra side 1)

og velfortjent, — en eventuell straff skal være rettfærdig. At de mange som er berøvet sine formuer på denne «strengt og velfortjente» måte krever sine penger tilbake, er i samsvar med nordisk rettskjensle.

NS-folk av den her nevnte kategori — de med økonomien i orden — har i de siste årene gjort en stor innsats i barmhjertighetens tjeneste — som regel i det stille, på bøndernes vis. — Hjelp og støtte av alle slag har vært ytt i stort omfang til nødstedte familier og enkeltpersoner i bygd og by. Men selvsagt har det ikke vært mulig å nå fram til mere enn en del av de tusener som lider under «rettsoppgjøret»s forbannelse. Men store ofre er ytt, det kjenner jeg til. Det sier seg selv at det i mange tilfelle har vært umulig å føre skikkelig kontroll med denne hjelp. Det er fastslått at plattenslagre har «fisket i rørt vann» og stukket av med «fortjenesten» — til skade for dem som trenger hjelpen. Det står ikke til å nekte at denne ukontrollerbare hjelpevirksomhet enkelte steder var i ferd med å utvikle seg til å bli en plage.

Glade givere og gode hjelpere har derfor gitt uttrykk for tilfredshet og — lettelse over at det nå er stiftet et landsomfattende fellesforbund til å ta seg av disse ting og få dem under behørig kontroll. I dag er saken grei: Alle bidrag sendes, og alle bidragssøkende henvises, heretter til **Forbundet for Sosial Oppreisning eller nærmeste tillitsmann!** Normalt vil det bli oppnevnt minst en tillitsmann i hver kommune. For alle bidrag gis kvittering på nummerert skjema, regnskapet er offentlig tilgjengelig og revideres av statsautorisert revisor.

Men akk, det er nok bare en liten brøkdel av dem som er blitt ofre for «rettsoppgjøret», som i dag sitter trygg på sin gård eller har sin inntektskilde intakt. Den store masse er satt utenfor, svært mange har det vondt og lider bitter nød, ikke få har mistet helse og inntektene siden «rettsstaten» ble gjenreist og satte sitt «rettsapparat» i sving. Fra slike har jeg fått mange henvendelser — muntlig og skriftlig. Jeg kan ikke finne noen glede hos disse mennesker, antakelig er evnen til å glede seg gått tapt. De sitter bare igjen med fortvilelsen — og kanskje en uforståelig barneflokk. Men stiftelsen av vårt fellesforbund må iallfall ha gitt et slags håp til disse mennesker — som vel også nesten hadde glemt evnen til å håpe, — ellers hadde de vel ikke hatt tiltak til å skrive engang. Jo, de skriver, og håpet er der, håpet om å komme såpass ovenpå igjen at de kan få leve som mennesker!

Jeg synes det er fantastisk

at man i et land, hvor kristendommen sies å være innført for snart et tusen år siden, og hvor vi i dag har en storbisp, etpar kirkehøvdinger, omlag ei halvtlylt småbispe, flere hundre prestemenn (hvorav en er ute i Aftenposten om dagen — i en forhåpentlig godt betalt artikkelserie — og fabler om «kjærlighet», «sosial samvittighet», prestene som «jordens salt» o.s.v.), en skare klokkere, røde kors, indremisjon, kristelig folkeparti, flere kvinnemisjonsforeninger enn der fins kvinnfolk i landet, «sterke kristendomsposter» på de fleste partiers programmer o.s.v., o.s.v. — jeg synes det er fantastisk, ubegripelig at man i et slikt land skal finne så absolutt intet av Kristi ånd — i praksis! Jeg vet meget godt at der slenger en «svale» i blant, men for få til å lage noen «sommer». Noen kristen sommer.

Det synes som om hele det ovenfor nevnte «kristenfolk» er gått inn for den såkalte «ro omkring rettsoppgjøret». Som om der skulle kunne bli «ro» i en verkebyll ved å legge et «taushetens» plaster ovenpå. Vi ønsker ikke «ro omkring rettsoppgjøret», og vi vet at det heller aldri vil bli det — før der er ytt rett og rettfærdighet til alle sider. Vi vil ha «sannhet og rett omkring rettsoppgjøret», ikke «ro» og urett! Og hvis vi ikke lever så lenge at vi når fram til målet selv, får våre sønner og døtre — neste generasjon — fortsette arbeidet. Norges historie skal ikke skrives på falske premisser.

— Vil De fortelle litt om forbundets virkeområde?

— Vi har en mann her i landet som ikke lot sin munn lukke ved hjelp av statskassa, han heter Johan Scharffenberg. Han sa i et foredrag i fjor: **De som hadde det politiske ansvar går fri, mens medlemmer av NS blir straffet og forfulgt. Hvilken taktikk har det ikke vært å lede folkets raseri i retning av NS!** — Nå er forholdet at de egentlig ansvarlige får full ansvarsfrihet. For ordens skyld skal tilføyes at Scharffenbergs foredrag — iflg. Morgenbladet — «ble hilst med enorm applaus», hvilket gir en god pekepinn om den om-innstilling som foregår i folket. Hadde Scharffenberg sagt noe slikt 2—3 år tidligere — ja, hva så? Og det var heller ikke noen tilfeldig sammenrasket tilhørerskare ved dette foredrag, det ble holdt i Studentersamfundet.

For å avslutte sitatene av gode nordmenns uttalelser, skal jeg bare minne om at vår fremste strafferettsekspert, professor dr. juris Jon Skeie, i boka si — «Landssvik» skrev at der aldri i vårt land har hersket en slik rettsløshet som etter frigjøringa.

Vårt virkeområde er trukket opp av de gode nordmenn som jeg nettopp har sitert. Vi akter

Kunsten og vår tid —

(Forts. fra side 2)

ne kunst en kummerlig tilværelse. I og med det kulturelle forfall maktet kunsten mindre og mindre å innfri sin metafysiske oppgave. For hver generasjon kom kunsten nærmere og nærmere det trivielle og banale, ikke bare fordi folket «krevet» en slik kunst, som ikke gjorde forsøk på å irritere eller forvirre dem, men like meget fordi kunstneren selv ikke lenger maktet å skape en annen kunst. Kunstneren hadde tapt kontakten med det uendelige i selve kunsten, det er vel selve årsaken til den kunstnerisk inflasjon som i dag frekt inntar en skjøges stilling på parnasset.

Det er kjent i medisinen at legemet gjerne blomstrer opp like før døden inntreffer, at organismen tar spenntak for å drive det syke ut av kroppen. En slik kunstig oppblomstring kjenner vi også innen kunsten. Vi

ikke å være ofre for rettsløsheten. Vi akter ikke å la oss forfølge og ødelegge av taktiske grunner — mens de egentlig ansvarlige får full ansvarsfrihet og mens «virkelig landssvik ikke påtales».

Midlene? Først og fremst opplysningsvirksomhet — hvor hvor vi kan komme til. Ennå er «den frie, demokratiske presse» stort sett lukket for oss, men en vakker dag — når det «løner seg» — vil først det ene, så det annet presseorgan, slippe oss til. Inntil da får vi spre vår egen presse, våre egne publikasjoner etc. så godt vi kan. Dessuten vil jo etpar hundre tusen gode «nazi»-hjerner kunne øve sin innflytelse så det merkes i vårt vesle samfunn. Tenk så også på alle «sympatisører» vi har i vår strid for sannhet og rett! Vårt endelige mål er en revisjon av rettsoppgjøret, og den kommer når folket har fått vite sannheten. Da kommer oppreisningen — for den som fortjener den — av seg selv.

Dertil — og med samme «prioritet» som hovedoppgaven — kommer inntil videre strevet med å hjelpe — økonomisk og på annen høvelig måte — de ofre for forfølgelsen som lider bitter nød. Så sant vi kan skaffe midlene — og det tror jeg — får vi her en svært oppgave. Men det som kan gjøres, vil bli gjort.

Forbundet har sendt ut takkebrev til omkring et halvt hundre framstående kvinner og menn som i disse år har søkt å hjelpe oss i ord og skrift — hjelpe oss i kampen for sannhet og rett. Det var en gledelig overraskelse — når vi begynte å «telle sammen» — å oppdage at det var så mange slike mennesker i landet.

— Hvilke oppgaver står først for tur til å løses?

— Først og fremst skal organisasjonen utbygges, slik at vi i alle fall har en representant (tillitsmann) i hver kommune i

kan bare ta et eksempel fra vårt eget land. Vår bildende kunst er i dag fattig, men bare for få år tilbake levde og virket de kanskje 2 største genier norsk kunst har eiet, Vigeland og Munch. Norsk litteratur er i dag flatere enn den noen gang har vært og musikken vil en helst ikke tale om. Det er ikke slik bare i Norge, hele Europa er sykt, vår kultur er inne i oppløsningens siste stadium.

Når framtiden en gang vil skildre vår tid, da vil den sikkert bite merke i det vulgjære og det kaotiske. Det er dette som følger mennesket av i dag hvor det går hen, det er dette som også er å finne i dets kunst. «Føljetongtiden» kaller Hermann Hesse tiden i dag i sitt hovedverk «Das Glassperlenspiel». Og føljetongen er faktisk blitt sinnbildet på vår tid med sin forlorne stas, sin falske romantikk og sin hule og bryske patos. Det er hva vår tid formår, la oss bare ikke utfordre vår vurderingevne med å kalle en slik ussel produksjon kunst.

En gang vil den siste europeer se utover sin kulturs forlatte månelandskap. Han vil være det siste levende menneske. For å kunne leve må en nemlig være seg dette bevist, for å kunne leve må en ha sansen for det friske og skapende i menneskeånden, det som en gang en gang skapte den europeiske kunst og kultur. Når sansen for dette er borte, da er også forbindelsen med fortiden, det opprinnelige, brutt.

Meget tyder på at Europa i dag er i ferd med å bryte helt med sin kultur og kunsttradisjon. Samtidig rykker den asiatiske fare på det politiske område nærmere. En vil spørre seg om en står foran Ragnarokk, om tiden som følger kommer til å bli en eneste voldsom Dance macabre. En må ha rett til å frykte det aller verste. En må ha lov til å tro at vår tid vil gå under i kaos og berserkutskeielser. Hadde den europeiske tradisjon vært levende kunne en vært rolig, men kunsten viser oss alle veien til Europas døds-kamp. Spørsmålet er bare hvem som blir den aller siste europeer. Det spørsmål blir avgjort på slagmarken innen en over-skuelig framtid.

Iver T.

landet, i større kommuner (byene) helst flere.

Det trengs tre ting for å føre krig — også krigen mot «ro» og urett: Penger, penger og atter penger. Mens organisasjonsapparatet bygges opp har vi derfor måttet sette oss i forbindelse med dem som måtte ha en seddel eller en slant å avse til «telles beste», — «utgifter til inntektens ervervelse», som det heter i et velkjent skjema. Når forbundet utpå vårparten er organisert vil vanlig «de mange bekker små» klare bransene.

NYE BØKER:

Dr. juris Gustav Smedal: «Patriotisme og Landssvik»	Kr. 9.50
Birger Kvitting: «Angrer du ikke?»	< 10.00
Bjørn Vardaas: «Hvorfor ble det ikke riksrett?»	< 3.50
Maria Husa: «Tanker omkring Brochmann-saken»	< 3.00
H.r.advokat Gustav Heber: «Etiske Problemer»	< 5.00
Generalkonsul Harsem: «Utrolig, men sant»	< 10.00
Major Langeland: «Dømmer ikke»	< 15.00
«Forat I ikke skal dømmes»	< 12.50

Til disse priser kommer porto.

Bøkene bestilles hos oss for omgående levering.

«8. MAI» — Kristiansund N.

H.r.advokat Otto R. Røds
RETTSKONTOR
er flyttet til:
Skippergaten 44,
Oslo

de Gaulle krever fransk samarbeide med Tyskland.

For å holde Russland stangen.

Søndag den 25. september holdt de Gaulle en tale i Bordeaux for 40,000 tilhørere. Han sa bl. a.:

1) Atlantpakten er blitt nesten verdiløs for Europa, etterat Russland har brutt USA.s atommonopol.

2) England vil trekke seg tilbake fra Europa.

3) Intet forplikter De Forente Stater til i større stil å delta i et forsvar av det europeiske kontinent.

4) Den eneste redning for Europa er derfor nu, at Frankrike rekker Tyskland hånden som

det eneste land, der kan hjelpe til å holde Russland stangen.

Dette er sikkert salt i sure øyne, men hans uttalelse har ikke desto mindre verdenshistorisk betydning, ikke bare fordi de Gaulle her skyter midt i blinken, men også fordi han rår over en tredjedel av Frankrikes velgere og mange i de andre partier tenker som han.

Vi taler ikke om Norge i denne forbindelse. Her har Atlantpakten ført til en forblindelse, som vel neppe kan helbredes uten operativt inngrep.

Mannen med «gullskrifta»

Det var ikke småtteri til vi-rak som ble øst ut over Johan Nygaardsvolds hode, da han passerte 70 års grensen. Det var rent ut sagt til å bli kvalm av, og har han aldri så lite æresfølelse igjen etter sitt «storverk», så måtte han bli kvalm selv også. For han vet at det er «lagn og forbannet dikt» det meste av det.

«Statsminister Nygaardsvold hev skrive eit myrkt blad i Norges saga, det svartaste blad som heile saga vår kan minnast» skriv major Einar S a g e n om denne statsmannen.

Han satte «verdensrekord i udugelighet da skjebnen banket på vår dør i 1940», sier major O. H. Langeland om den samme statsmannen i sin bok «Forat I ikke skal dømmes».

Dette stemmer forbannet dårlig med påstanden om at han skal ha skrevet sitt navn med «gullskrift» i den norske historie. Men det var jo sikrest å være ute i tide med denne påstanden, og få den likesom «stadfestet» med en gullmedalje, for det kan jo hende at de menn, som om en 50—60 år skal avgjøre dette spørsmål, kan komme til å finne ut, at i dette «gullblekket» til Nygaardsvold var det nok yderst få «karat» gull.

Og hvorledes var stemningen under krigen? Gikk «jøssingene» og gledet seg til å få Nygaardsvold tilbake? Nei, langt inn i hans egne rekker var det samstemmighet om at han ville de iallfall ikke se her mere. Og det var vel under inntrykket herav at han — etter egen opplysning — underskrev en erklæring om å søke avskjed før stortinget var samlet.

Det er også fremholdt at han skal være så over all måte beskjeden. Ja, mon det. — Erindrer jeg ikke feil, så var det i 1938 han opptrådte som foredragsholder blant en flokk journalister på Frognerseteren. Og denne forsamling fant han seg beføyet til å gi den opplysning, at nu var det bare en mann i Norge som hadde lenger sammenhengende statsministertid enn han. Dette hadde naturligvis journalistene ikke rede på på forhånd.

Til all lykke trådte skjebnens begynner og fullender — Nemesis — til, og ga Nygaardsvold 5 jubelår til å regjere over halvparten av den norske handelsflåte. 40 pst. av den hadde han jo kontrahert bort til England i november 1939, og litt hadde vi igjen her hjemme.

Det som imidlertid for alle tider vil kaste «historisk glans

Forbundet for Sosial Oppreisning

Alle henvendelser til forbundet må skje til hr. ARNE BERGSEVIK, Billingstad eller fru ØYVOR HANSSON, c/o Haugseth, Midtthuns gt. 12 a I, Oslo. Fru Hanssons telefonnr. er 44 84 44

Billakkere

Ung mann med praksis fra industriell sprøytelakkering, ønsker arbeid ved billakkeringsverksted. Bill. mrk. «Rask, villig nr. 280».

NYSTART

Skal De og Deres familie emigrere? Da reiseutgiftene til Syd-Amerika og øyene er for store, er det meningen å få i stand samle-turer ut, med et ca. 4000 t. seilskip. Ingen forskuddsbetaling, adg. til medbringelse av bohaver o. l.

Bill. i «8. Mai» mrk. «Ny start», nr. 229, hvoretter konferanse.

Vi søker flink selger

godt innf., helst en som bereis. distr., god prov., gjerne grossist. Oppgi firm. der repr.. Bill. mrk. «Kjemisk Fabrikk nr. 276».

Dyktig møller får plass i havremølle

Bill. mrk. «265».

Hvor finnes

en hjertedannet og snild herre i 60 årsalderen, gj. enkemann, som savner et hjem, som vil brevveksle m. dannede dame m. godt humør. Bill. mrk. «Julegleder 1949 nr. 267».

Arbeidsherrer

Ung mann med lang praksis og erfaring på kontor, i forretning og industri, hvorav flere ledende stillinger, søker post på kontor, lager eller fabrikk, helst hvor husrom kan skaffes for ens-lig ektepar. Bill. mrk. «Allsidig nr. 279».

Hjelp

Yngre barnl. ektep. som bor på hver sin kant av landet søker lit. leil. ell. vær. med litt adg. kj. Kan noen hjelpe oss er vi takkn. for ethvert tilbud da boligforholdet nu er forsvilt. Vi er tidl. r.k.søster og frkj. Mannen i f. still. og hj.rett Oslo. Bill. mrk. «Oslo-Aker nr. 282».

Arbeidsgivere — Gårdbrukere

Frontkjemper, 24 år, gift og har et barn, søker jobb. Har sertifikat, kjører traktor og lastebil, vant til gårdsbruk. Alt har interesse. Bill. mrk. «Allsidig nr. 285».

Selger

tilsettes snarest for salg til private av lettselgelige artikler på provisjonsbasis. Energisk og pålitelig mann eller kvinne vil ved overlattelse av større distrikt kunne regne med en meget god fortjeneste som leveveg. Søknad med mulige referanser snarest til bill. mrk. nr. 283.

Elektriske anlegg utføres.

Elektrisitettsfirma

TORGER OSMUNDSEN A/S,
Stavanger, telefon 22723

Kolportører ansettes over hele landet

Dersom De for alvor vil gå inn for kolportasjon, vil De bli forbauset over hvor innbringende dette yrket kan være for den rette mann eller kvinne.

Skriv til oss etter nærmere opplysninger.

Hans Martinussens Forlag,
Bergen

De vil ha mye nytte av SLEKTSBOKA

En minnebok som alle trenger — også De. Franco mot kr. 2,—.

VIKERSUND VARELAGER,
Vikersund

Snekkerkyndig mann

kan få arbeide i 1—2 mndr. Kost og losji på stedet.

Hans Myhre, Svarstad, Vestfold

Hvem kan hjelpe oss.

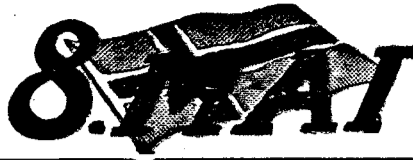
Mann og kone får plass straks på liten fjellgård i Telemark. Kona som hushjelp. Mannen alt forefallende arbeide — så som skog, sagbruk, gårdsbruk. Motorsag til tømmerhugst, traktor, og alle slags redskap has. Gjerne et barn. Anledning til jakt og fiske. Nærmere opplysninger ved

Kr. S. Heggeriset,
Lognvik gård,
Øyfjell p.o. V. Telemark

over Johan Nygaardsvolds hode, er hans uforglemmelige Bigamilov og «Landssvik»-forordningen. —

Og denne «glans» lar seg ikke fordunkle hverken av æreslønn eller gullmedalje. Ivar Frihaug-Osa.

AVERTER

ABONNER

Fra vår utenlandspost --

ENGLAND ØNSKER INGEN FORSONING, ENGLAND—FRANKRIKE

I Frankrike har det i den siste tid foregått en oppsiktsvekkende endring i forholdet til Tyskland.

En av de mest kjente menn innen den franske motstandsbevegelse fra okkupasjonstiden, redaktør Roymond Aron, har i flere artikler gått sterkt inn for en hel og full forsoning.

Han skriver:

«Uten Tyskland intet Europa. Men da England ikke vil vite av noen europeisk forbundsstat, og heller ikke et statsforbund, vil det bety at det hele ligger langt ut i framtiden å få en ordening i stand. Men skal Europa bli en maktfaktor, behøver det Tyskland. Men det vil ikke England».

Til slutt skriver Aron:

«Jeg tror ikke at det i dag finnes noe nasjonalhat hos franskmennene mot tyskerne — likeså lite som det er noe hat hos tyskerne mot franskmennene. Begge folk forstår nå, at den historiske konflikten, er blitt avløst av større konflikter, som overskygger deres tidligere motsetningsforhold.

Folkene innser mer eller mindre klart, at deres tradisjonelle konflikt er blitt til en anakronisme. Vi vet hvordan vi ville tyskerne skulle være, men de kommer tross dette til å bli det de selv vil være — —»

General de Gaulle har også slått inn på samme linje. Og etter hva det meddeles, har hans bevegelse fått atskillig stor sympati, blant kretser den tidligere har vært sett på som en ødeleggende av Frankrikes folkelige styresett. Generalen har i flere taler med kraft hevdet en full og hel forståelse mellom Frankrike og Tyskland.

For egen regning vil vi tilføye: I dag gjelder det mere enn noensinne følgende ord av den kjente franske sosialist Jaures: «For å forsone Europa med seg selv, må man forsone Frankrike med Tyskland — —».

KUNNE OKSVIK BRUKES?

Et bevis på religionens stilling innen almenhetens bevissthet i U.S.A. er at et hver nytt sammentrede av den amerikanske kongress blir åpnet med bønn.

«Da senatet for en tid siden skulle åpnes, og alle medlemmene var samlet, oppdaget en at ingen prest var til stede. Som kjent har en ved slike høytideligheter prester fra de forskjellige religiøse samfunn til stede.

Da hendte det. Formannen i senatet, som er ingen ringere enn U.S.A.s visepresident, reiste seg og uttalte, at andakten skulle holdes. Han sa:

«Jeg kan be. Dette er en rett og plikt for hvert menneske» Og så bad han — etter å ha anmodet senatorene om å forene seg med ham i bønn. Han bad om ledelse og hjelp, om klokskap og innsikt — om forståelse av plikten og om kraft og mot til å holde seg til plikten.»

Om vi hadde en slik skikk i Norge, så ble det vel ansatt en del nye Arbeiderparti-stortingsprester. For ingen kan vel tenke seg til, at menn som Gerhardsen, Natvik-Pedersen, Hambro eller Lange ville folle sine hender og be om: Ledelse og hjelp, om klokskap og innsikt, om forståelsen av plikten — —.

Det var kanskje en utvei hvis Oksvik fant det partitaktisk riktig. Han kunne nok folle hendene og be om alt mulig.

FRANSK HJEMMEFRONTHELT MÅ STÅ TIL RETTE FOR SINE SYNDER

Den franske hjemmefronthelt og altnuligmann, Antoine de Recy, som etter krigen ble valgt inn i nasjonalforsamlingen ble for en uke siden fratatt sin parlamentariske immunitet. Han skal nemlig stilles til ansvar for sine mange forbrytelser under og etter okkupasjonen. Han har gjort seg skyldig i tyveri, forfalskning, innbrudd og meget mere. En av anklagepunktene går ut på at han har stjålet statsobligasjoner for 100 millioner francs.

Det hevdes, og sikkert med rette, at det finnes hjemmefronthelter i Norge, som også burde ha stått til rette for sine gjerninger.

FORBRYTELSE MOT MENNESKEHETEN

For noen dager siden ble 20 tyskere i følge meldinger fra Magdeburg, dømt til 25 års straffarbeide av en russisk militær domstol. Dommen er represalier for sprenging av et russisk ammunisjonslager. Blant de dømte er 8 jernbanemenn. De øvrige var folk som bodde i nærheten av der eksplosjonen fant sted.

Dessverre ble det av sagt slike dommer i Norge også under okkupasjonen. Da skrek «stemmen fra London»: Forbrytelser mot menneskeheten. Og her hjemme plapret konene ved vandposten det samme. Hva sier de så nå om denne forbrytelse?

DE UPASSENDE SAMMENLIKNINGER

Under «krigsforbryterprosessen» mot von Manstein, tillot den tyske forsvarsadvokat Hans Laternser seg å anføre mot anklagen som var rettet mot Manstein, at tyskerne hadde brukt russiske krigsfanger til å rydde minefelter:

Her Laternser dokumenterte følgende:

1. Fra oktober 1945 til mars 1949 innsattes i Kaukasus og Kuban-området en avdeling tyske krigsfanger og deporterte tyskere til å rydde store minefelter. Blant disse ble innsatt om lag 200 tyske offiserer.
2. Minefelter i og omkring Stalin-grad ble ryddet av tyske krigsfanger.
3. Også tyske kvinner sattes inn i mineryddingsarbeidet i Russland.
4. Russerne brukte helt ukyndige

De er gode —

Forts. fra side 1.

nenfor yrker som bevegelsen oppfatter, bør stå tilsluttet LO.

Innstillingen er enstemmig godkjent av sekretariatet og sendt forbundene og samorganisasjonene til orientering. De som innstillingen omfatter, er Jens Tangen, Martin Brendberg, Haakon Meyer, Halvard Olsen, Erling Olsen, Kaare Rein, Birger A amodt, og Nils Bunæs. De vil ikke få igjen de rettigheter de hadde da de ble ekskludert. Jens Tangen og Erling Olsen har søkt om medlemskap.

Her har LO tatt et prisverdig skritt, men det er langt igjen ennå. Tenk bare på sjåfør Lie, som fremdeles går og venter på å komme tilbake til sin jobb. Og tenk på alle de jurister, prester, lærere, journalister m. v., som er satt utenfor og som ikke kommer i arbeid igjen i sitt fag. Nå er det jo så, at de ikke har en stormakt som LO bak seg, men er henvist til å stole på egen duellighet og eget tiltak. Men dette gjør, at det ikke blir noen likhet for loven, noe som dagens makthavere nå bør legge seg på sinne. Ellers gror der opp et proletariat, som i fremtiden vil stå som en skamplett på landet.

tyske sivilpersoner for liknende arbeid under sin frammarsj i Øst-Tyskland.

Men ikke bare øst-demokratene brukte slike metoder — også vest-demokratene gjorde det samme. Herr Laternser minnet om hvordan franskmennene brukte tyske krigsfanger til mineryddingsarbeide. Han regnet opp bl. a. disse tilfeller som er bare 3 stykker av flere hundrede:

1. Etter kapitulasjonen hadde den britiske øverstkommanderende i Holland innsatt en tysk pionerbrigade til minerydding. Til denne brigade hørte også unge gutter på 16—17 år. Store offer av mennesker fant sted.
2. Etter kapitulasjonen ble utført etter britisk ordre liknende arbeid i Normandi. De tyske fanger ble tvunget, side om side i lange rekker å gå over minefeltene for at seierherrene skulle få kontrollert at feltene var rensket for miner. En stor del av fangene ble på disse kommandoer tilintetgjort.
3. 1945—1946 ble det innsatt i et rundt tall på 1500 tyske krigsfanger til minefeltrydding i Norge.

Altså ennå en gang kan vi slå fast: Det som var tillatt for de allierte var og er en krigsforbrytelse når det gjelder tyskerne.

Manstein-prosessen har belyst ytterligere en rekke tilfeller, der den tapende part i andre verdenskrigen, tiltales og dømmes for handlinger, som seierherrene anså seg — fremdeles anser seg å ha full rett til å gjøre.

Nordmørspostens trykkeri

Han bygde —

Forts. fra side 1.

kastet i konsentrasjonsleiren i Notodden og fikk en behandling der, som skaffet ham 1 års opphold på Hebu sykehus og mange senere sykedager og nytt sykehus opphold. Han ble ribbet til skinn: «Gode nordmenn» benyttet anledningen og ranet til seg hans bedrift. De gamle herrer i hans styre ble truet i de festrusens dager. Det ble et billig anlegg for de «gode» som nå sitter der.

Bare motet har de ikke kunnet ta fra ham. Da vi forleden møtte ham, strålte han over hele ansiktet, idet han innledningsvis sa: «Se bare på de idiotene, de trodde at de hadde ribbet meg, og så tok de ikke det som hadde den største verdien: kona og bikkja, og når man kjenner ham, stusser man ikke over den kombinasjonen.

Bergsvik skrev under sitt sykleie et manuskript: mitt politiske testamente til mine etterkommere, som formodentlig ikke kommer til å forstå norsk, som han sa. Derfor skrev han «We are no Criminals» på engelsk. «Jeg skrev ned det jeg hadde hørt, det som hvilte på mitt sinn», sa han, «det var likesom en lettelse å få det skrevet ned før det gikk surr i hendingenes forløp.» Men han hadde ikke regnet med at dette maskinskrevne manuskript skulle bli gjenstand for oppnevning av privat Riksadvokat og Statsadvokat med tilbehør, det skrevne skulle granskes, og en må si at det ble granskning. I Oslo-retten ble 22 «store menn» avhørt. Det var ikke mye å få ut av Bergsvik om dette, «en får først se å bli ferdig med granskningen» sier han, «Men det løp koldt nedover ryggen på meg ved å høre og se all ynkeligheten.» Det fortsatte med avhøringen i Kristiansand og nå sist i Stavanger.

Bergsvik formoder at man ikke har kunnet finne noen feil i det han har skrevet om de «store menn». Derfor har man nå plukket hele manuskriptet fra hverandre, og man forlanger beviser for alle enkeltheter såsom: tyverier i leirene, tyverier i hjemmene, mishandlinger, falske vitneprov, falske politiforklaringer, falske domspremisser, mord, selvmord, utsultning, sadisme, behandling av kvinner, tuberkulose i fengsel og mange andre detaljer ved norsk fengsels- og rettspleie anno 1945 og utover.

«Alle som har noe å berette om sådant bør straks sende meg beretning herom», sier Bergsvik, «men det må være nøkternt og bevislig. Hvis denne granskning blir tatt opp som sak mot meg, vil det være av stor betydning at de virkelige forhold kommer frem for dagens lys. Det må bli et steg fremover på veien til oppreising for NS-folk.»

Vi lar oppfordringen gå videre. Gi beskjed til Bergsvik, adresse Billingstad st., eller til «8. Mai» redaksjon.